

TWEE ONDERZOEKEN, TWEE UITKOMSTEN

Wie de nalevingspercentages van de onderzoeken van de VEB en van de Monitoring Commissie Corporate Governance Code naast elkaar legt ziet een groot verschil. Waar komt dit vandaan?

De code is gebaseerd op het principe 'pas toe of leg uit'. Als een onderneming een afwijking uitlegt, is dus strikt genomen al aan de code voldaan. Vaak is de uitleg echter onbevredigend en daarom kijkt de VEB naar de daadwerkelijke toepassing van een codebepaling. Zo stelt bijvoorbeeld Heineken consequent in zijn jaarverslag dat de bepaling dat een bestuurder voor vier jaar wordt benoemd "in strijd is met de wet", zonder aan te geven waarom dit wettelijk niet mogelijk zou zijn. De monitoringcommissie zou in dit geval geen strafpunten toekennen en de VEB wel. Overigens heeft commissievoorzitter Jos Streppel al aangegeven zich niet te zullen neerleggen bij een slecht gemotiveerde uitleg. Hij overweegt onder andere met ondernemingen in gesprek te gaan zodat zij voortaan wel een adequate uitleg geven, of liever: een bepaling gewoon toepassen.

Het tweede en misschien belangrijkere punt is dat de monitoringcommissie de meer dan honderd bepalingen allemaal even belangrijk vindt voor het nalevingspercentage. De VEB laat in haar rating de voor aandeelhouders belangrijke bepalingen – voornamelijk beloningsbeleid en zeggenschap – zwaarder wegen door middel van strafpunten.

De naleving blijft wel min of meer constant, zo blijkt uit beide onderzoeken. Over het feit dat er in de afgelopen vijf jaar weinig progressie is geboekt zijn we het dus eens.

MONITORING COMMISSIE VS VEB-RATING

	2004	2005	2006	2007	2008
Monitoring Commissie (alleen AEX)	97%	97%	96%	98%	nb
VEB-rating	55%	63%	63%	63%	65%
VEB:					
Nummer 1	TNT	Ahold	Bam	Bam	Bam
Hekkenluiser	CSM	Pharming	TeleAtlas	AMG	AMG

45 onderzochte ondernemingen niet aan de 'vertrekpremiebepaling'. De voornaamste reden: commissarissen zijn niet bereid bestaande arbeidscontracten waarin hogere vertrekregelingen zijn vastgelegd, open te breken. Ook Wouter Bos, die een streep haalde door de goudgerande exits bij staatsfinanciële, sprak zijn ongenoegen uit over het feit dat commissarissen zich vaak verschuilen achter bestaande arbeidscontracten. "Werkgevers kunnen zich beroepen op veranderde omstandigheden als ze de rechter vragen een lagere vertrekvergoeding vast te stellen", aldus de minister van Financiën onlangs bij de presentatie van het eerste monitoringrapport van de commissie-Streppel.

Bos zal in dit opzicht tevreden zijn met de uitspraak van de rechter in de zaak Wessanen versus Ad Veenhof. De commissarissen van het Utrechtse voedingsconcern vonden de contractueel vastgelegde gouden handdruk van topman Veenhof van 1,5 miljoen euro achteraf bezien te gortig. De rechter oordeelde 22 december dat dit

te hoog is en kende een vergoeding toe van 558.500 euro, ofwel één keer zijn jaarsalaris. Daarbij krijgt hij nog tien maandsalarissen in verband met zijn opzegtermijn. Ook aandeelhouders, aan wie overigens altijd voorgedragen is dat de oud-topman maximaal twaalf maandsalarissen mee zou krijgen, zullen tevreden zijn. Net als president-commissaris Durk Jager, die ook uitging van maximaal één basissalaris. Jager had niet de moeite genomen het drie pagina's tellende arbeidscontract van Veenhof door te nemen, zo bleek tijdens de rechtszitting eind november.

FALEND TOEZICHT

Het jaar 2009 heeft blootgelegd dat veel commissarissen onvoldoende kennis hebben van de ondernemingen waarop zij toezicht houden. Het separate verslag van commissarissen in het jaarverslag is over het algemeen te beknopt en staat bol van de clichés. Dit gaat voornamelijk om de bepaling dat commissarissen hun visie moeten geven op de strategie en risico's. Nog altijd denkt

ruim 80 procent van de ondernemingen te kunnen volstaan met de mededelingen dat er over bepaalde onderwerpen is vergaderd. Slechts een handjevol ondernemingen begrijpt dat dit onderdeel van het verslag een inhoudelijke uiteenzetting moet geven van de genomen strategische beslissingen.

Een echte prikkel om zich in de materie te verdiepen en adequaat toezicht te houden ontbreekt bij veel commissarissen ook omdat zij niet onafhankelijk zijn. Het toezichtorgaan van Aegon (staatscommissarissen), AkzoNobel, Draka, Heineken, ING, SNS Reaal en Vopak is nog altijd niet onafhankelijk volgens de code. Een commissaris is afhankelijk als hij bijvoorbeeld voorheen bestuurder is geweest, een belangrijke zakelijke relatie met de onderneming heeft gehad of een aanzienlijk pakket aandelen in de onderneming heeft (10%).

Verder is het vlak na het overwaaien van de kredietcrisis teleurstellend dat ruim een kwart van de commissarissen en bestuurders geen 'in-control statement' durft af te geven. Dit betekent niets anders dan dat zij niet durven in te staan voor het adequaat functioneren van de risico- en controlesystemen.

NIEUWE RONDE, NIEUWE KANSSEN

Helaas moet worden vastgesteld dat in de laatste vijf jaar nauwelijks progressie is geboekt bij het aanpakken van de pijnpunten in de naleving van de code. Vanaf volgend jaar zal een aangepaste code 2008, vaak de code-Frijns genoemd naar commissievoorzitter en voormalig hoofd beleggingen van pensioenfondsen ABP Jean Frijns, in werking treden.

Hoewel in de herziene code de rechten van aandeelhouders zijn ingeperkt, zijn er ook enkele positieve punten. Zo krijgen aandeelhouders meer inzicht in de mogelijke beloning van bestuurders door middel van scenarioanalyse (tot welke uitkomsten leidt het beloningsbeleid bij verschillende scenario's). Ook moeten ondernemingen een redelijkheidstoets toepassen en zullen commissarissen de 'claw-back'-clausule kunnen hanteren. Deze clausule biedt commissarissen de mogelijkheid om onterecht toegekende variabele beloningen terug te vorderen. De VEB zal volgend jaar haar ratingmethodiek aanpassen om te bestuderen of ondernemingen de naleving van de nieuwe bepalingen hebben opgenomen in hun verslaglegging. Vanzelfsprekend zullen ook de oude pijnpunten weer onder de loep genomen worden. ■